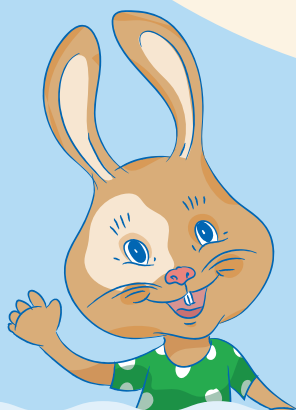

FHille

– för en god skolstart

 folkhälsan

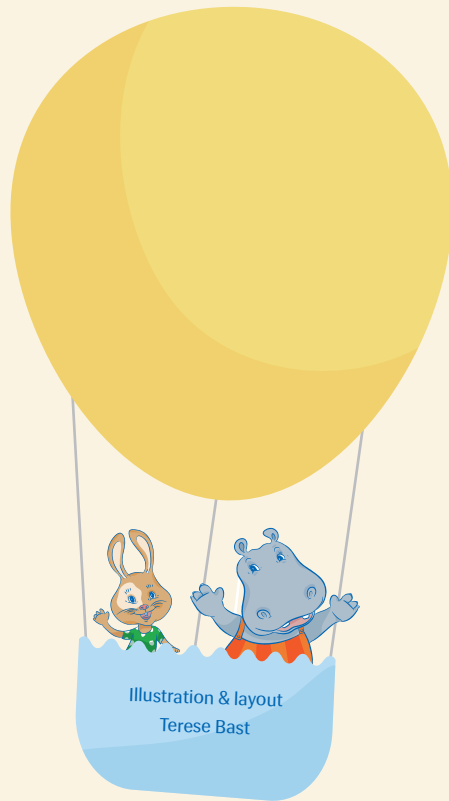

Tema

HÄR BOR JAG

Det här temat handlar om:

- Barnets hem och adress
- Närmiljö, landsbygd och stad
- Kartor, Finland och Norden

Innehållsförteckning **HÄR BOR JAG**

Avsnitt 1	Avsnitt 2	Avsnitt 3
Lek 1 Adresspyssel Ni läser Hopps brev och diskuterar var ni bor samt pysslar ett adresskort. BK OF	Lek 1 Dörrskylten Ni gör en dörrskylt av trolldag. HF	Lek 1 Hitta en ort Ni läser boken <i>Vesta-Linnéa</i> och utforskar orter på Finlands karta BK FM
Lek 2 Mät avstånd Ni mäter avstånd med hjälp av fötterna. ES	Lek 2 Gissa en plats Ni ritar en karta över närmiljön och leker en gissningslek. ES OF	Lek 2 På landet och i stan Ni läser boken <i>Kackel i grönsakslandet</i> och funderar på skillnaderna mellan stad och landsbygd. OF ES
Lek 3 Sakerna heter Ni tar reda på vad föremål och möbler heter inomhus. FM BK	Lek 3 Naturgömma Ni gräver ner olika föremål i jorden. OF	Lek 3 Bondgården Ni bygger och leker med en bondgård. ES OF
Lek 4 Här bor lilla Kotten Ni läser boken och samtalar om skillnader eller likheter i Kottes och ert eget hem. HF	Lek 4 Lägga mönster Ni leker en lek där ni skapar mönster av naturföremål. OF	Lek 4 Leken Ö-hopp och Nordens länder Ni bekantar er med Finlands grannländer och leker Ö-hopp. HF BK

Läsförberedande färdigheter

Under småbarnsåren och åren inför skolstarten utvecklas viktiga språkliga färdigheter som lägger grunden för barnets lärande och en god läs- och skrivutveckling. En förutsättning för att barnet ska knäcka läskoden är att dessa färdigheter fått tillräckligt med näring, stimulans och tid att utvecklas. Centrala läsförberedande färdigheter är fonologisk medvetenhet, bokstavskunskap, hörförståelse och ordförråd, där vi även räknar in snabb benämning. Därtill betonas vikten av expressivt språk, eftersom förmågan att uttrycka sig är central för lärande och social samhörighet.

I samband med varje lek eller aktivitet i det här häftet har vi synliggjort vilka av dessa som särskilt övas i den. Ofta övas många färdigheter parallellt, men vi lyfter fram de mest centrala.

FM

Fonologisk medvetenhet – FM

Språklig medvetenhet handlar om förmågan att skilja på språkets form och betydelse. Språklig medvetenhet innebär exempelvis att särskilja orden i en mening, rimma och lyssna på längden på ord. Fonologisk medvetenhet är den del av den språkliga medvetenheten som fokuserar på språkets ljudstruktur. Eftersom läsning och skrivning bygger på att kunna särskilja och sammankoppla språkljud (fonem) är fonologisk medvetenhet en särskilt viktig förutsättning för läsinlärningen. Därför är det speciellt värdefullt att öva upp just den – kom ändå ihåg att hålla motivationen uppe genom att anpassa och göra det lekfullt för barnen.

BK

Bokstavskunskap – BK

Bokstavskunskap, dvs. att lära sig kopplingen mellan bokstavens form och dess ljud, är en nödvändig förutsättning för läsinlärningen. För läsutvecklingen är det viktigt att du fokuserar på hur bokstaven låter, inte dess namn. En del barn samlar nästan obemärkt kunskap om bokstäverna, deras namn och ljud då de får titta i böcker, se bilder av och tala om bokstäver. Andra barn behöver många upprepningar och medveten övning under en lång tid. Därför är det nyttigt att stimulera bokstavskunskapen på varierande, roliga och mångsidiga sätt i samband med annan verksamhet.

HF

Hörförståelse – HF

Hörförståelsen utvecklas som en del av språkförståelsen från första början av språkutvecklingen. Barnets hörförståelse av berättelser och högläsning har ett starkt samband med barnets läsförståelse under hela grundskoletiden. Läsförståelsen å sin sida är mycket central för all inlärning. Både hör- och läsförståelse bygger på språkförståelse över lag, men också på förmågan "att läsa mellan raderna". Förutom att förstå det som står "på raderna", behöver barn utveckla förmågan att tolka och dra slutsatser, koppla det de hör till sina egna upplevelser och bakgrundskunskaper. Ett utmärkt sätt att utveckla de här förmågorna är dialogisk högläsning där barn och vuxna tillsammans diskuterar och funderar över det man läser.

OF

Ordförråd – OF

Ordförrådet är en grundläggande byggsten i vår språkförståelse som påverkar barnets förutsättningar att förstå instruktioner, samtal och högläsning, men också att uttrycka sig själv. Barn behöver kunna tala både om sådant som finns "här och nu" och om mer abstrakta fenomen. Barn utvecklar sitt ordförråd utifrån de ord de erbjuds. Vår uppgift blir därför att servera en bred palett av ord. Då ca 80% av vårt ordförråd kommer från skriven text, är det givet att högläsning är ett ypperligt sätt att introducera nya, mångsidiga ord för barn. Förutom att läsa upp texten, behöver vi också tala om orden och fundera på vad de betyder och hur de används. För att lära sig ett ord behöver barnet nämligen ha många "krokar" i minnet. Visuellt stöd är också ett bra sätt att stöda barns ordinläring.

Förmågan att snabbt och korrekt återkalla ord från minnet kallas snabb benämning och har ett samband med utvecklingen av flyt i läsningen. Det handlar inte i första hand om storleken på ordförrådet utan snarare om förmågan att snabbt mobilisera ett ord. För att utveckla sin förmåga i snabb benämning drar barnet nytta av samma slags stöd i form av "minneskrokar", som vi också skapar för att barn ska komma ihåg och lära sig nya ord. Det innebär att vi ger mångsidiga exempel på hur man kan använda ett ord och hur det hänger ihop med andra ord.

ES

Expressivt språk – ES

Expressivt språk handlar om barnets förmåga att uttrycka sig. Den har ett samband med barnets ordförråd och snabb benämning. Expressivt språk förutspår inte direkt läs- och skrivinläringen, men det är viktigt med tanke på inläring och språkliga färdigheter över lag. I samtal och dialog där vi uttrycker våra tankar och vår förståelse av något skapas grogrund för lärande. Till expressivt språk hör dessutom att kunna uttrycka sina känslor, tankar och behov, vilket är betydelsefullt med tanke på barnets välbefinnande. Det är viktigt att känna att man blir hörd och att ens åsikter är värdefulla. Barnet behöver få tid och rum att utveckla sin förmåga att uttrycka sig och uppleva att hens bidrag till samtal är värdefulla.

Hej på dig FHille-kompis!

Nu ska jag berätta vad jag hittade nere i en av mina jordhålor – en karta! Jag blev så ivrig och nyfiken på de olika orterna som kartan visade. Hur många ser ut där? Finns orten vid vattnet eller är den mitt i en skog och kanske med gröna ängar runt? Visste du att på kartor är vattnet blått och marken grön? Tänk så många platser och orter det finns nära oss och längre bort.

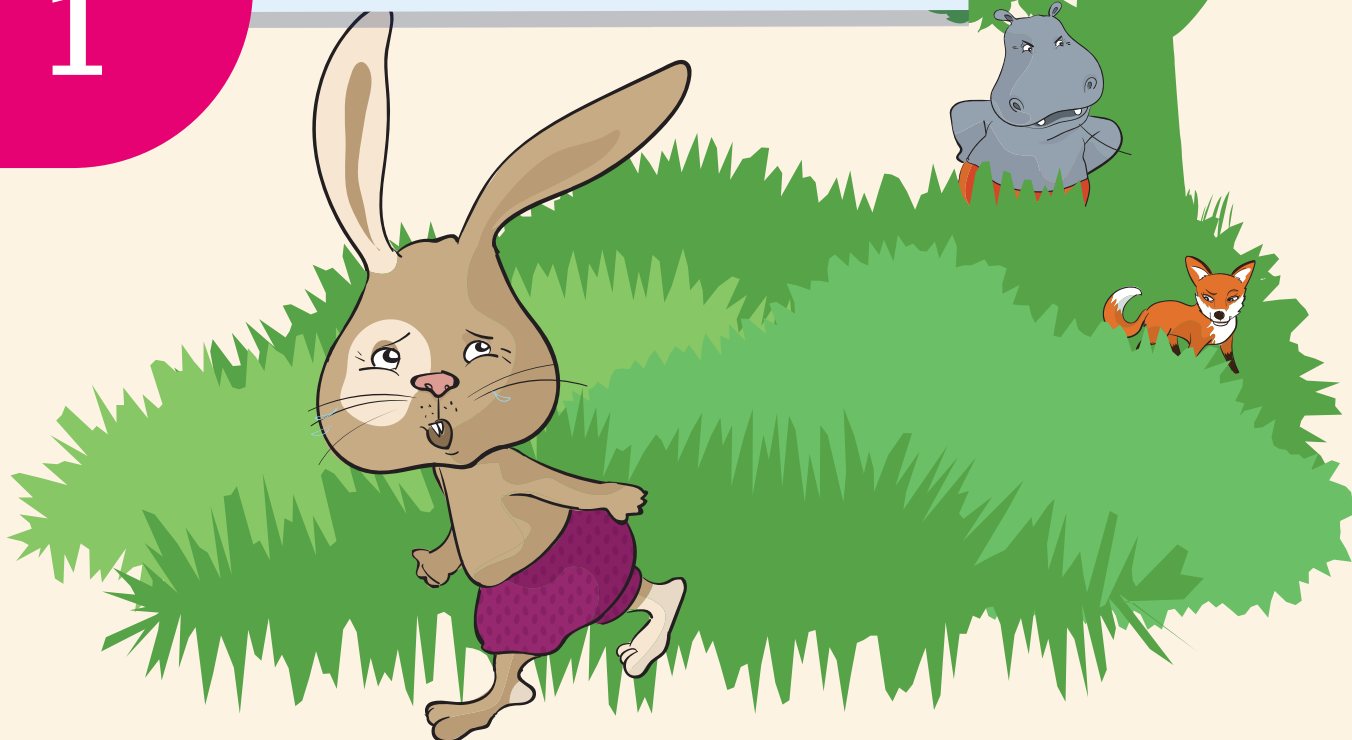
När jag kikar ut ur min jordhåla där jag bor ser jag en äng som är så lång att slutet på den inte syns. Men klättrar jag upp på jordhållans tak kan jag i fjärran ana den andra ändan av ängen. Där tror jag att räven bor i sin lya och den ska jag akta mig för! Som tur är har jag Hipp som varnar mig med sitt höga, grymtande läte. Då jag hör det så vet jag att räven är ute på jakt och jag kryper tillbaka ner i min jordhåla tills räven är utom synhåll.

Vad ser du månnstro då du stiger ut ur ditt hus? Hur många skutt tar du innan du är vid din postlåda eller postinkastet? När jag skuttar 10 skutt så är jag framme vid min postlåda. Det är alltid så spännande att öppna luckan och se vad som har kommit med posten i dag. Vad kommer i din postlåda, kanske ett paket med morötter?

Nej nu är det dags att vi tillsammans sätter i gång och utforskar vad som finns nära oss, upptäcker olika platser med hjälp av kartan, gömmer saker i jorden och en massa annat skoj. Känner du nyfikenheten pirra i kroppen? För mig känns det ända nerifrån tassarna upp till mina öronsnibbar! Häng med FHille-kompis!

Frågor till brevet:

- Har du också känt dig ivrig och nyfiken på något? Berätta!
- Vad allt skulle du se, tror du, om du klättrade upp på ditt tak?
- Hopp talar om orter och platser, vad kan ordet ort tänkas handla om?
- Hopp skriver att Hipp grymtar för att varna Hopp, hur många det låter?
- Hur kommer posten till er, via postinkastet eller i postlådan?
- Vad kan Hopp mena med att gömma saker i jorden?
- Och förresten hur kommer det sig att Hopp tror att du får morötter?

Text och bok i det här avsnittet:

Hopps brev och boken *Lilla Kotten får besök* av Lena Andersson.

Lästips

Nyckelknipan av Sanna Mander

Hejdå igen av Klara Persson

I huset där jag bor av Lena Sjöberg

Det här är Finland av Aino Havukainen
och Sami Toivonen.

Rörelsetips

Parkourbana ute, här några idéer:

Balansera på sandlådkanten eller gångplattornas skarvar, hoppa över stenar eller leksaker, kryp över och sedan under en bänk eller ett staket, häng och gunga i en stadig gren eller brandstegens lägsta pinne, spring slalom mellan träd eller bågarna i cykelstället, gör kullerbyttor i gräset.

Aktiviteter

1. Adresspyssel

Ni läser Hopps brev och diskuterar var ni bor samt pysslar ett adresskort.

Använd: brevet från Hopp, bilagorna med Finlands karta, adresskortet med dörrskylten samt penna, tejp och papper.

2. Mät avstånd

Ni mäter avstånd med hjälp av fötterna.

Använd: papper och penna.

3. Sakerna heter

Ni tar reda på vad föremål och möbler heter inomhus.

Använd: bilagan med bild- och textkort, häftmassa eller tejp, papperslappar, penna och sax.

4. Här bor lilla Kotten

Ni läser boken och samtalar om skillnader eller likheter i Kottes och ert eget hem.

Använd: boken *Lilla Kotten får besök*, papper, färgpennor eller vattenfärger.

ADRESSPYSSEL

Läsförberedande:

BK

OF

Bokstavskunskap

Ordförråd

Läs Hopps brev och samtala om var ni bor utgående från frågorna.

Använd:

- Brevet från Hopp.
- Finlands karta, adresskortet och dörrskylten.
- Papper, penna och tejp.

Att göra:

- Läs brevet från Hopp och samtala utgående från frågorna.
- Skriv adressen på adresskortet.

Gör så här:

- Läs brevet och samtala utgående från frågorna.
- Ta fram kartan över Finland och adresskortet.
- Titta tillsammans på kartan och prata om var ni bor.
- Fråga till exempel:
 - Vad heter vårt land och vår stad?
 - Var i Finland finns vår stad?
 - Vad för slags hus bor du i?
 - Vilken adress har du? Vad heter gatan och vilket nummer har ditt hus?
 - Var kan vi ta reda på det här?
 - Hurdan bostad bor du i; höghuslägenhet, radhuslägenhet, parhus, egnahemshus?
- Titta på Finlands karta och märk ut er stad på den.
- Fyll i adresskortet tillsammans. Skriv antingen en modell, eller hjälp barnet bokstav för bokstav. Lyssna på ett bokstavsljud i taget och skriv den bokstaven.

Tillägg: Barnet kan också skriva sitt namn på dörrskylten och tejpa fast den på ett lämpligt ställe.

Barnet lär sig:

- att tolka en karta
- sin adress och att skriva den
- att orientera sig i sin närmiljö.

Om ni vill kan ni samtala om och rita dem som bor där hemma. Skriv sedan tillsammans ner det på teckningen – det finns många sätt som är rätt: helt själv, enligt modell, eller så att du skriver och barnet diktar.

MÄT AVSTÅND

Läsförberedande:

ES

Expressivt språk

Fundera tillsammans på vad ni ska mäta och mät avstånd med fötterna.

Använd:

- Papper och penna.

Att göra:

- Ta mått på ett rum och fundera tillsammans över resultatet.

Gör så här:

- Tänk tillsammans ut vilket rum ni vill mäta.
- Gå från den ena ändan av rummet till den andra. Placera fötterna precis efter varandra, häl mot tå, utan mellanrum.
- Räkna hur många gånger ni byter fot för att komma till andra ändan.
- Räkna högt medan ni går och skriv ner de olika resultaten.
- Fundera tillsammans över resultaten, hur kommer det sig att ni använde olika många steg.
 - Vem använde flest steg?
 - Hur kan det komma sig?
- Hur skulle det gå om ni mäter rummet med en sopborste, bok eller hela kroppen?

Barnet lär sig:

- att uppfatta längd och antal och koppla räkneramsan till att ta steg
- att använda sin kropp och träna balansen
- att uppfatta olika dimensioner och tänka logiskt.

Om ni vill kan ni ta fram papper, penna och en linjal eller ett måttband. Placera fötterna på pappret och rita runt dem och ta mått på dem. Jämför era resultat i centimeter.

SAKERNÄ HETER

Läsförberedande:

Fonologisk medvetenhet

Bokstavskunskap

FM

BK

Ta reda på vad föremål och möbler i hemmet heter.

Använd:

- Bildkort med text.
- Häftmassa eller tejp.
- Papperslappar, penna och sax.

Att göra:

- Titta på kortet tillsammans, ljuda och läs ordet högt.
- Låt barnet fästa kortet på det som bilden föreställer.

Gör så här:

- Titta omkring er och benämn föremålen i rummet.
- Fråga exempelvis:
 - I vilket ord hör du "Y"? Peka på hylla och bord, säg orden och lyssna.
 - I vilket ord hör du "A"
 - Vilket ord börjar på "F" (ljuda fff)
 - Vilket ord slutar på "R" (ljuda rrr)
- Ta fram bildkorten och titta på bilderna och orden under dem tillsammans.
- Klipp ut bilderna och läs.
- Lägg ditt finger vid orden, ljuda tydligt bokstäverna medan du för fingret under respektive bokstav i ordet – vad blev det?
- Sedan får barnet fundera och fästa bildkorten där de passar in (kortet med ordet BORD fästs på bordet o.s.v.).
- Ni kan också själva skriva och rita flera ord på lappar och fästa dem där de passar. Lämna gärna lapparna framme ett tag och läs dem om och om igen.

Barnet lär sig:

- att benämna föremål och möbler
- att lyssna efter och identifiera språkljud
- att uppfatta bokstav-ljud-kopplingar.

Om ni vill kan ni lägga bildkorten med bildsidan neråt och turvis plocka upp ett kort. Beskriv bilden utan att visa den. Gissa utgående från beskrivningen vad bilden föreställer. Lek och gissa så länge det är roligt.

HÄR BOR LILLA KOTTEN

Läsförberedande:

HF

Hörförståelse

Läs boken och samtala om likheter och skillnader i lilla Kottens hem och ert eget.

Frågor till boken:

- Var tror du att lilla Kotten bor: i höghuslägenhet, radhuslägenhet, parhus, egnahemshus, eller kanhända under en lövhög eller i en buske? Hur tänker du, berätta!
- På vilket sätt skiljer sig lilla Kottens bostad från din?
- Hur tror du lilla Kotten känner sig när hon väntar - och när den första gästen kommer?
- Hur känner du dig då det kommer besök till ditt hem?
- Lilla Kotten bjuder sina gäster på te och kex, vad brukar du bjuda dina gäster på?
- Lilla Kotten har många olika sittplatser i köket? Vad finns i ditt kök att sitta på? Har ni flera eller färre sittplatser än lilla Kotten?
- Hur tror du att det ser ut i lilla Kottens vardagsrum?
- Vilka andra rum kan Kotten tänkas ha? Vad tror du att lilla Kotten sover i?

Använd:

- Boken om Lilla Kotten
- Papper, färgpennor eller vattenfärger.

Att göra:

- Läs boken och samtala med barnet utgående från frågorna i häftet.
- Rita och måla en teckning.

Gör så här:

- Titta tillsammans på bokens pärm. Vad tror ni boken handlar om, vem är huvudpersonen? Hitta på flera frågor och spinn vidare på vad barnet berättar.
- Läs boken. Återkom till vad ni trodde boken skulle handla om och lägg märke till när ni gissat rätt och när ni behöver ändra på er tidigare uppfattning.
- Samtala med barnet utgående från frågorna. Jämför lilla Kottens boende med barnets.
- Plocka tillsammans fram papper, färgpennor eller vattenfärger och rita hur det ser ut i ert eller i lilla Kottens hem.

Barnet lär sig:

- att föreställa sig och förutspå en berättelse och anpassa sin uppfattning
- att rita och gestalta utgående från bild och minnesbild
- koncentrera sig på och urskilja detaljer.

Om ni vill kan ni titta på bilderna i boken och resonera kring lilla Kottens olika koppar:

Beskriv och jämför hur många olika modeller, färger och mönster de har. Sortera leksakskoppar eller riktiga koppar enligt färg, storlek, form. Ni kan också resonera kring vem som kunde dricka ur vilken kopp?

Böcker i det här avsnittet:

Råttan Bettan och masken Baudelaire av Annika Sandelin & Karoliina Pertamo
eller *Här dansar herr Gurka* av Lennart Hellsing & Poul Ströyer.

Lästips

Ålens nyckel
av Stenbaek, Kristensen & Bjarke

Hemma hela sommaren
av Elin Johansson & Ellen Ekman

Tims trädgård av Marianne Dubuc

Rörelsetips

Lek minnesleken Kimslek utomhus.
Spring omkring i skogen och samla olika naturföremål ca 6–10 st. Ni kan leta efter kottar, pinnar, lingonris, löv, mossor med mera. Benämna föremålen tillsammans. Känn och dofta på dem. Placera ut föremålen på marken, titta noga på dem en stund och lägg dem på minnet. Alla blundar utom en som plockar bort ett föremål. Öppna ögonen och gissa vilket?

Aktiviteter

- Dörrskylten**
Ni gör en dörrskylt av trolldeg.
Använd: ingredienser till trolldegen, papper, blyertspenna, vattenfärger och pensel.
- Gissa en plats**
Ni ritar en karta över närmiljön och leker en gissningslek.
Använd: papper, färgpennor.
- Naturgömma**
Ni gräver ner olika föremål i jorden.
Använd: olika föremål, spade.
- Lägga mönster**
Ni leker en lek där ni skapar mönster av naturföremål.
Använd: naturföremål.

DÖRRSKYLT

Gör en dörrskylt av trolldeg.

Använd:

- Ingredienserna till trolldeg.
- Papper, en blyertspenna.
- Vattenfärger och pensel.

Att göra:

- Blanda ihop trolldegen.
- Gör en dörrskylt med numret på hemadressen.

Gör så här:

- Ta reda på vilket nummer skylten ska få utgående från adressen, titta till exempel på adresskortet som ni fyllde i tidigare. Låt barnet skriva numret på ett papper. Forma sedan av trolldeg en dörrskylt med numret på.
- Recept på trolldeg:
 - 1 dl vatten
 - 2 dl mjöl
 - 1 dl salt
 - 1 msk olja
 - ev. Karamellfärg
- Läs receptet högt och låt barnet mäta ner ingredienserna i en skål och blanda ihop dem till en smidig deg. Degen går bra att leka med, men den går inte att äta.
- Gör först en platta. Låt barnet välja hur plattan ska formas och se ut. Tryck ut med handen eller använd en kavel eller flaska.
- Sedan är det dags att forma siffrorna. Rulla till exempel en korv av degen och böj den. Fäst siffrorna med vatten på trolldegspattan.
- Grädda dörrskylten i ugnen i 100 grader i ca 1 timme. Låt skylten stå i rumstemperatur över natten. När figurerna har torkat färdigt går det bra att måla dem.

Barnet lär sig:

- att planera sitt arbete och förverkliga sin plan
- att forma siffror
- att använda sin finmotorik och att koncentrera sig.

Om ni vill kan ni läsa dikten Grannar i boken *Råttan Bettan* eller dikten Faster Ester älskar fester i boken *Här dansar Herr Gurka*. Fundera tillsammans på hurudana erfarenheter ni har av grannar eller gäster själva.

GISSA EN PLATS

ES

OF

Läsförberedande:

Expressivt språk

Ordförråd

Rita en karta över närmiljön och gissa platser.

Använd:

- Papper, färgpennor.

Att göra:

- Gissa platser i närområdet
- Rita en karta över platserna.

Gör så här:

- Samtala om er närmiljö, både om sådant som finns nära eller lite längre bort.
- Rita en karta över närmiljön och platser som ni samtalar om, till exempel förskolan, en lekplats, butiken, busshållplatsen, skyddsvägen osv.
- Berätta att ni nu ska leka en lek om att gissa en plats.
- Be barnet tänka på en plats på kartan medan du gissar vilken plats barnet tänker på.
- Obs! Regeln i den här leken är att ni endast får ställa frågor som kan besvaras med ja eller nej. Fråga t.ex.:
 - Ligger den långt borta?
 - Kan man köpa saker där?
 - Är den grön?
 - Är det högljutt där?
 - Doftar det gott där?
 - Kan man leka där?
- Turas om i leken så länge det är roligt.

Barnet lär sig:

- att lyssna noga och att koncentrera sig
- att formulera frågor enligt modell
- att tänka i fågelperspektiv.

Om ni vill kan ni tillsammans bege er till biblioteket med hjälp av en karta som ni ritat över vägen dit. Skriv in vad gatorna heter och förklaringar för hur ni ska gå och var ni ska svänga till höger eller vänster. Väl framme kan ni låna någon av böckerna i lästipsen i det här häftet?

Dokumentera och gräv ner olika föremål.

Använd:

- Spade.
- Olika föremål.
- Papper, penna eller telefonens kamera till dokumentation.

Att göra:

- Fundera på fenomenet ”förmultna”.
- Plocka ihop olika föremål som förmultnar olika snabbt.
- Gräv ner dem i marken.

Gör så här:

- Plocka tillsammans ihop olika föremål som förmultnar olika snabbt, exempelvis ett bananskal, en kapsyl, en morot, en toalettpappersrulle, ett godispapper, en legokloss och en träkloss.
- Prata om att det räcker olika länge för olika saker att förmultna. Vilka erfarenheter har ni redan av det här?
- Förklara att ni nu ska följa med hur det går till när något förmultnar.
- Rita en bild av eller skriva upp det som ni planerat lägga i naturgömmen.
- Ta med er sakerna ut, välj ett lämpligt ställe och gräv ner dem i jorden.
- Märk ut platsen på något sätt. Ni kan fotografera stället så att ni minns det på våren när ni igen får gräva upp föremålen.

Barnet lär sig:

- att långsiktigt planera och se en process
- att tänka på konsekvenser
- att värna om miljön.

Om ni vill kan ni gå på promenad i närmiljön, i en skogsdunge eller park. Utforska naturen och se om ni hittar något som håller på att förmultna, kanske ni hittar en barkbit eller kotte, ett löv från förra året, någon svamp eller annat.

LÄGGA MÖNSTER

Läsförberedande:
Ordförråd

OF

Samla ihop naturmaterial ute och skapa mönster med det.

Använd:

- Naturföremål.

Att göra:

- Gå ut i närmiljön och samla naturmaterial.
- Skapa och avbilda olika mönster av det.

Gör så här:

- Samla tillsammans ihop olika naturmaterial ute: kottar, stenar, barr, olika blad o.s.v. Plocka flera stycken av samma sort.
- Benämnen de olika föremålen, samtala om var ni hittat dem och räkna hur många olika sorter ni har.
- Laborera med dem på olika sätt.
 - Kategorisera dem enligt form och storlek.
 - Jämför dem och se vilka som är större, mindre, lättare eller tyngre.
- Ordna naturföremålen enligt ett visst mönster på rad. Laktta tillsammans mönstret och rikta uppmärksamheten på föremålellens ordning.
- Låt barnet sedan fortsätta raden enligt påbörjat mönster. Fundera och resonera tillsammans.
- Nu får barnet bygga ett mönster som du fortsätter på.
- Låt barnet fota de olika mönstren ni skapat. Skriv ut dem, häng upp dem på väggen och fortsatt resonemangen.
- Den här leken går också bra att leka inne med olika föremål och leksaker

Barnet lär sig:

- att kategorisera och jämföra
- att uppfatta mönster och avbilda dem
- att planera och skapa egna mönster.

Om ni vill kan ni leka leken Poängburkar:

Ställ några tomma burkar på rad. Lägg i varje burk en lapp med en poängsiffra. Dra ett streck en bit därifrån. Nu får ni turvis, 3 gånger per kastomgång, pricka ner burkarna med en boll. Räkna ihop poängen efter varje gång. Vilken gång blev det rekord?

Avsnitt 3

DET HÄR AVSNITTET
HANDLAR OM KARTOR,
FINLAND, LANDSBYGD
OCH STAD.

Böcker i det här avsnittet:

boken om *Vesta-Linnéa* av Tove Appelgren och Salla Savolainen
och boken *Kackel i grönsakslandet* av Sven Nordqvist.

Lästips

Min första atlas av Jesper Groftved

Hela världens flaggor av Clive Gifford

Så funkar det: hemma och runtomkring
av Mats Wänblad

Upptäck bondgårdens djur
av Emma Jansson

*Upptäck bondgårdens maskiner
och redskap* av Emma Jansson

Rörelsetips

Utomhusbingo:

Innan ni går ut skapar ni var sitt bingounderlag genom att dela in ett pappersark i sex rutor. Rita eller skriv i varje ruta något som ni brukar hitta där ute; till exempel något mjukt, en kastanj, en myra eller något vackert. Ta med er underlagen ut och börja leta! Den som hittat allt på sitt underlag ropar BINGO. Sedan kan ni byta underlag och ta ett nytt varv.

Aktiviteter

1. Hitta en ort

Ni läser boken och utforskar orter på Finlands karta. Använd: boken om *Vesta-Linnéa*, karta över Finland och bilagan med bokstäver

2. På landet och i stan

Ni läser boken *Kackel i grönsakslandet* och funderar på skillnaderna mellan stad och landsbygd. Använd: boken och frågorna från häftet, frön eller morot, jord och kruka, bilagan med djurfamiljer.

3. Bondgården

Ni bygger och leker med en bondgård.

Använd: bilagorna med bilder av en bondgård, sax, lim.

4. Ö-hopp och Nordens länder

Ni bekantar er med Finlands grannländer och leker Ö-hopp.

Använd: en kart- eller faktabok om Nordens länder, utekitor.

HITTA EN ORT

BK

FM

Läsförberedande:
Bokstavskunskap
Fonologisk medvetenhet

Läs boken om Vesta-Linnéa och resonera kring landsbygd och stad.

Frågor till boken:

- Hurudant hus bor Vesta-Linnéa i, parhus, våningshus, radhus, egnahem?
- Visste du att Vesta-Linnéa brukar bo i stan på vintern och på landet på sommaren? Hur brukar du göra?
- Märker du vilken årstid det är i berättelsen?
- Titta på bilderna och rummen och fundera på hur man vet om boken handlar om stan eller landet?
- Var bor du, på landet eller i stan? Bor du på olika eller på samma ställe på sommaren och vintern?
- Berätta hur det ser ut på din gata? Bor du nära biblioteket eller kanske en affär?
- Är det något ställe du gärna besöker i din stad, kanske simhallen eller glasskiosken?

Använd:

- Boken om Vesta-Linnéa.
- Bilagan med bokstäver.
- Karta över Finland.

Att göra:

- Läs och bläddra i boken.
- Sök upp orter i Finland med bokstavskorten.

Gör så här:

- Bläddra i boken och jämför olika miljöer i den utgående från frågorna.
- Ta sedan fram bilagan med bokstäver och Finlands karta.
- Välj turvis en bokstav och lyssna på hur bokstaven låter. Kan du något annat ord som börjar på samma bokstav? Känner du någon som har bokstaven i sitt namn?
- Sök upp en ort på kartan som börjar på den bokstaven.
- När ni hittat orten, prata om:
 - Känner du till orten?
 - Ligger orten nära dig eller långt ifrån där du bor?
 - Känner du eller vet du någon som bor på orten?
 - Har du besökt orten, hur och med vem åkte du dit och vad hände där?

Barnet lär sig:

- att reflektera och jämföra med den egna miljön
- att orientera sig på en karta och jämföra den med omgivningen
- att lyssna efter språkljud, att koppla språkljud med bokstäver.

Om ni vill kan ni fortsätta leka med bokstäverna och kartan. Ni kan också ta fram alfabetet och leta efter orter som börjar på de olika bokstäverna. Kanske ni har en annan karta med flera orter på som ni kan använda.

PÅ LANDET OCH I STAN

Läsförberedande:

Hörförståelse

Ordförråd

HF

OF

Läs boken och resonera kring skillnader och likheter mellan landsbygd och stad.

Frågor till boken:

- Det är vår och mycket på gång för Pettson och Findus. Vad tror du att de håller på med? Vilka redskap använder de? Vilka av redskapen har du hemma?
- Tror du att Findus köttbulle börjar gro och växa? Berätta hur?
- Har du någon gång sått frön eller planterat något annat, vad hände då?
- Var tror du att Pettson och Findus bor, i stan eller på landet? Eller är de måntro i sin sommarstuga?
- Hur många olika djur hittar du på bilderna i boken? Har du själv djur hemma, vilket då?
- Hur tror du att det skulle gå om Pettsons djur skulle bo i stan? Skulle de vänta vid trafikljusen? Var skulle de sova? Hur skulle det gå med bajset?

Använd:

- Boken *Kackel i grönsakslandet*.
- Frön eller annat att odla samt jord och en kruka.
- Bilagan med djurfamiljer.

Att göra:

- Läs boken och samtala utgående från frågorna.
- Jämför miljöerna i boken med den miljö som barnet känner till.
- Prova på att så eller plantera.

Gör så här:

- Läs boken eller bläddra i den och samtala utgående från frågorna.
- Plocka fram jord, en kruka och frön som gro snabbt, såsom rädisa, krasse, sockerärter eller solrosfrön.
- Medan barnet öser jord i krukans kan ni uppskatta hur många skopor som behövs innan krukans är fylld.
- Läs anvisningarna på fröpåsen och låt barnet så och vattna.
- Titta på en kalender och konstatera eller skriv in ungefär vilken vecka eller dag fröna borde börja gro.
- Alternativt kan ni skära topparna av 2–3 morötter (ca 2 cm). Lägg dem med snittytan ner i ett fat med vatten. Ställ fatet i fönstret. Efter några dagar börjar bladen växa, då kan ni skörda den och lägga den i en sallad eller på smörgåsen.

Barnet lär sig:

- att återkalla och reflektera om en berättelse
- att vara uthållig och följa med en växtprocess
- benämningar på han- och hondjur samt djurungar.

Om ni vill kan ni med hjälp av bild- och textkorten samtala om djurfamiljen. Titta på ett djur i taget och läs tillsammans vad ex. mamma häst (sto), pappa häst (hingst) och deras barn (fö) kallas. Gör lika med de övriga djuren. Klipp sedan ut bilderna och textkorten, blanda dem och sortera dem i familjer.

BONDGÅRDEN

ES

OF

Läsförberedande:

Expressivt språk

Ordförråd

Pyssla och bygg ihop en bondgård och lek med den.

Använd:

- Bilagorna med bilder av en bondgård, sax och lim.

Att göra:

- Pyssla en bondgård.

Gör så här:

- Klipp ut husen, djuren och de andra figurerna. Vik och klistra ihop dem enligt instruktioner på bilden.
- Medan ni pysslar kan ni samtala om livet på landet och om bondgårdens djur.
- När ni pysslat alla delar till bondgården klart kan ni också plocka med annan rekvisita som passar in i miljön.
- Nu kan leken börja.

Barnet lär sig:

- att lyssna, iaktta och föreställa sig
- att relatera bokens innehåll till egna erfarenheter
- finmotorik och uthållighet.

Om ni vill kan ni tillsammans ta reda på mer om lantbrukare och vardagen på en bondgård. Kanske det finns en bondgård nära er som ni kan besöka eller låna en bok på biblioteket. Ni kan också tillsammans göra en fantasiresa till en bondgård. Vilka djur bor där?

Ö-HOPP OCH NORDENS LÄNDER

Lek en lek om Nordens länder.

Läsförberedande:

HF

Hörförståelse

BK

Bokstavskunskap

Använd:

- En kart- eller faktabok om Nordens länder. Ett användbart material som heter Barnens rätt på jorden här i Norden finns på nätet på sidan barnkultur.luckan.fi.
- Utekritor.

Att göra:

- Ni tar reda på vilka länder som finns i Norden och leker en utelek.

Gör så här:

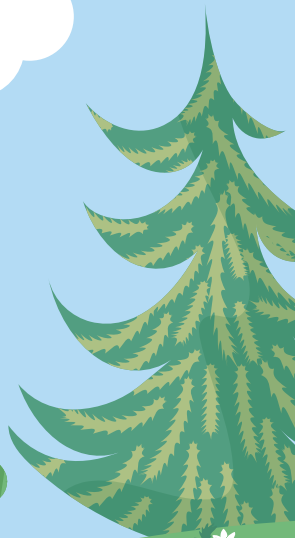
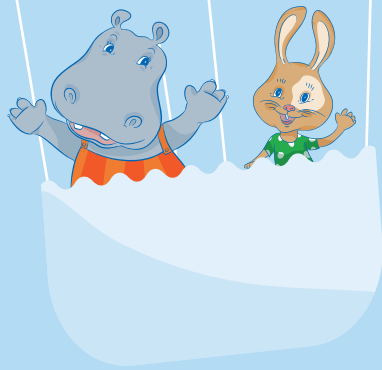
- Titta tillsammans på kartan och ta reda på vilka länder som finns i Norden, namnge dem och haven som omger dem. Fundera tillsammans på vilka som är våra grannländer.
- Fråga exempelvis:
 - Vad heter vårt närmaste nordiska grannland? Känner du någon som bor i det landet? På vilket sätt kan man resa dit? Hur kan man resa till de övriga nordiska länderna?
 - Vilka av länderna gränsar till både hav och land? Vad heter haven?
- Lek utomhus leken Ö-hopp med Nordens länder:
 - Rita i sanden eller på asfalt (med utekrita) en stor karta över de nordiska länderna. Resonera tillsammans hur ni ska rita.
 - Benämn länder och öar medan ni ritar, lyssna på ljuden i början av namnen och skriv in de två första bokstäverna av namnet i varje land/ö.
 - Så här leker ni på tumanhand: Börja leken med att säga: RESAN GÅR TILL... och barnet får hoppa till det landet/den ön. Barnet står kvar på kartan och säger vart din resa går. Säg och hoppa turvis tills ni har besökt alla öar.
 - När många är med i leken säger ni turvis vem som ska resa vart. Börja leken med att säga: LUKAS RESER TILL... Sedan säger Lukas vart nästa deltagare ska resa. Alla deltagare hoppar under det första varvet turvis in på kartan och står kvar dit de reste. När alla är med på kartan tar ni nya varv där deltagarna säger och hoppar från land till land om varandra.

Barnet lär sig:

- att utnyttja arbetsminnet
- att ta reda på fakta på olika sätt och bygga en lek utifrån det
- att benämna de nordiska länderna och haven som omger dem.

Om ni vill kan ni studera de nordiska ländernas flaggor. Leta rätt på flaggorna som har ett kors. Jämför färgerna på kors och bakgrund. Utforska också vilka nordiska flaggor som inte har ett kors! Rita alla nio flaggor (inräknat Sápmi, Åland, Färöarna, Grönland), fäst dem på väggen och skriv in vilken flagga det är.

BILAGOR

MITT FÖRNAMN

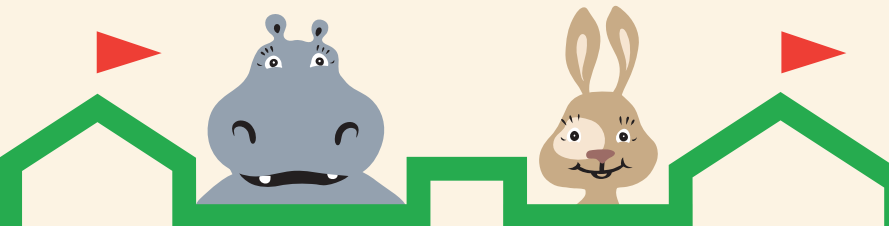
MITT EFTERNAMN

MIN ADRESS
VÄGEN DÄR JAG BOR

POSTNUMMER

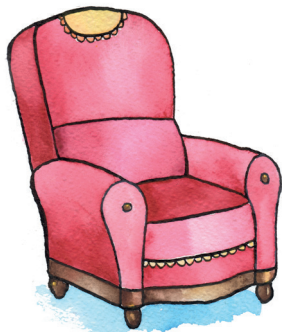
STAD ELLER KOMMUN

LAND

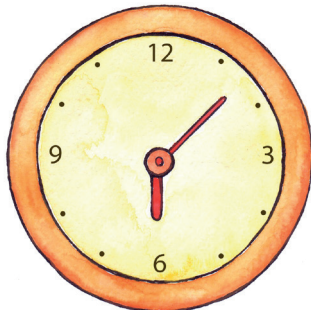

HÄR BOR JAG:

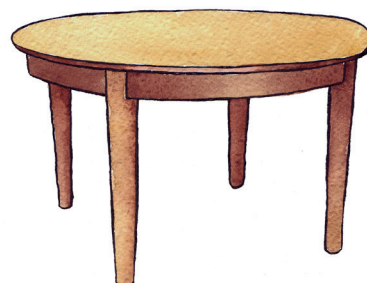
.....

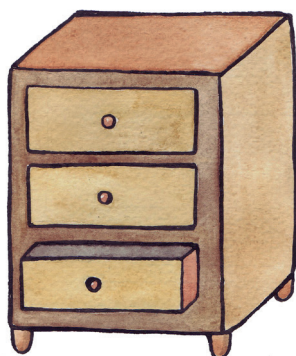
en fåtölj

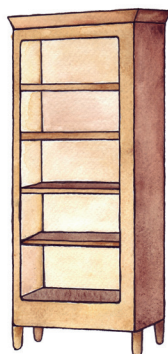
en klocka

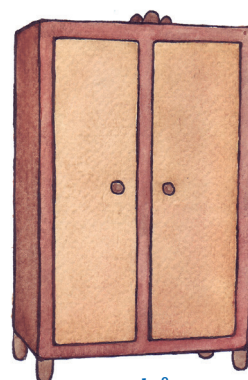
ett bord

en byrå

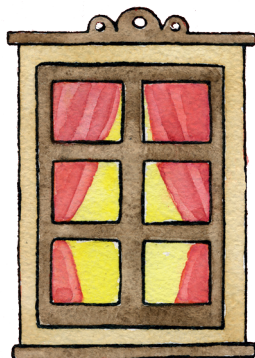
en hylla

ett skåp

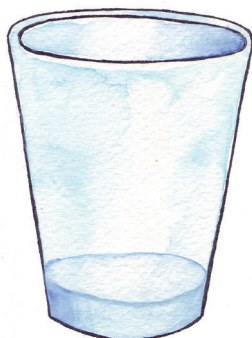
en dörr

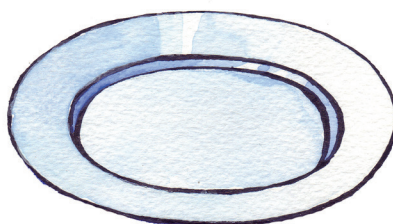
ett fönster

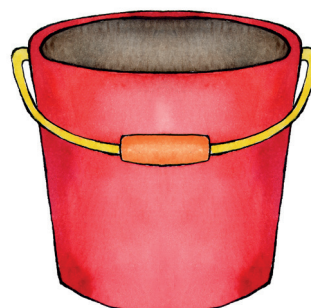
en mugg

ett glas

en tallrik

en hink

Avsnitt

3

tema

Här bor jag

kalv

lamm

föl

griskuling

tjur

bagge

hingst

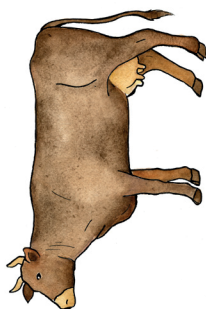
galt

ko

tacka

sto

so/sugga

Avsnitt

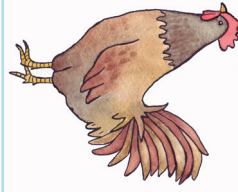
3

tema

Här bor jag

katta

höna

tik

katt

tupp

hanhund

kattunge

kyckling

valp

